

АКАДЕМІЯ ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН І ТУРИЗМУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

В.В.Буяшенко

« 01 » березня 2018 р.

ПРОГРАМА

вступного випробування з дисципліни
«Географія» для вступу на І курс
на здобуття ступеня «Бакалавр»

Затверджено на засіданні приймальної комісії
(протокол №1 від «01» березня 2018 р.)

Київ – 2018

Вступ

Вступне випробування з курсу «Географія» в Академії праці і соціальних відносин проводиться на всіх факультетах. Не викликає сумніву, що майбутній спеціаліст будь-якого профілю Академії: юрист, економіст, соціолог, соціальний працівник повинен глибоко знати географію, вільно володіти географічними методами дослідження. Для успішного вивчення в Академії в суспільних дисциплін, абітурієнт повинен володіти ґрунтовними знаннями шкільної програми з курсу «Географія».

Програма вступних іспитів з «Географії» охоплює всі розділи шкільної програми з курсу «Географія», але враховуючи особливості спеціальностей Академії наголос зроблено на розділах, присвячених суспільній географії.

У запропонованій програмі стисло наведено зміст розділів шкільної програми, де вказано основний понятійний апарат, яким повинен володіти випускник. Також наводиться перелік основних питань, які виносяться на вступні випробування. Цей перелік дасть можливість абітурієнту систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання потрібно звернути увагу при підготовці до вступного іспиту з курсу «Географія».

Опис основних розділів та їх короткий зміст

№	Назва розділу, теми	Знання
I. Загальна географія		
1.1	Географія як наука, розвиток географічних досліджень	Об'єкт та предмет вивчення географії. Місце географічних дисциплін у системі наук. Джерела географічних знань. Методи географічних досліджень. Розвиток уявлень про форму, розміри та рухи Землі. Найвизначніші географічні відкриття, видатні мандрівники. Географічні дослідження світу та України в різні історичні епохи. Вітчизняні вчені-географи. Сучасні географічні дослідження та їх значення.

1.2	Способи зображення Землі	Зображення земної поверхні на малюнку, плані, карті, глобусі, аерофотознімку та космічному знімку. Поняття «план місцевості», «географічна карта», «топографічна карта», «азимут». Картографічні проекції та спотворення. Елементи градусної сітки. Легенда карт. Види масштабу. Класифікація карт. Топографічні карти та їх практичне використання. Визначення напрямків географічних координат об'єктів, абсолютної та відносної висоти місцевості, глибини морів і океанів. Способи вимірювання відстаней на різних географічних і топографічних картах. Орієнтування на місцевості за місцевими ознаками. Значення карт у житті людини
1.3	Літосфера та рельєф	Внутрішня будова Землі. Поняття «земна кора», «літосфера», «літосферна плита», «тектонічні структури», будова та типи земної кори, породи та мінерали що її складають. Геологічне літопис-лення, геологічний вік, геохронологічна таблиця. Внутрішні процеси в літосфері. Рухи літосферних плит. Походження материків і океанів. Вулкани та землетруси, райони їх поширення. Зовнішні сили, що змінюють земну поверхню. Корисні копалини їх класифікація за походженням. Основні форми земної поверхні: гори і рівнини. Рельєф дна Світо-вого океану. Значення рельєфу в господарській діяльності людини та вплив діяльності людини на рельєф.
1.4	Атмосфера та клімат	Поняття «атмосфера», її склад та будова, значення. Сонячна радіація та її розподіл в атмосфері й на земній поверхні. Теплові пояси та їх межі (тропіки і полярні кола). Температура земної поверхні та повітря, її зміни з висотою і розподіл залежно від кута падіння сонячних променів. Атмосферний тиск його вимірювання. Основні пояси атмосфер-ного тиску Землі. Загальна циркуляція атмосфери. Постійні вітри. Циклони й антициклони. Сезонні та місцеві вітри. Вода в атмосфері. Вологість по-вітря. Хмари. Атмосферні опади та їх утворення. Розподіл опадів на поверхні земної кулі. Повітряні маси й атмосферні фронти. Поняття «клімат». Кліматичні пояси та області. Кліматична карта Залежність клімату від широти місцевості, морських течій, близькості до морів, рельєфу, антропогенного впливу. Погода, добові та сезонні коливання її метеорологічних елементів. Спостереження за погодою та її прогнозування. Вплив клімату та погоди на господарську діяльність
1.5	Гідросфера	Поняття «гідросфера» та її основні частини. Світовий океан та його частини: океани, моря, затоки, протоки. Суходіл в океані. Властивості вод Світового океану та причини її неоднорідності. Водні маси. Рух води в Світовому океані. Морські течії. Води суходолу. Річка та її частини. Елементи річкової долини. Річкові басейни. Живлення та режим річок. Озера, їх походження. Болота. Льодовики, багаторічна мерзлота. Підземні води. Джерела. Штучні водойми. Використання Світового океану та вод суходолу в господарській діяльності людини

1.6	Біосфера	Поняття «біосфера», її складові та межі. Ґрунти, їхні властивості та відмінності. Рослинність суходолу і океану. Тваринний світ суходолу і океану. Вплив біосфери на інші оболонки. Вплив людини на біосферу. Охорона біосфери.
1.7	Географічна оболонка Загальні закономірності природи Землі	Поняття «географічна оболонка». Загальні закономірності географічної оболонки: цілісність, кругообіг речовин та енергії, ритмічність, комплексність. Зональні та азональні природні комплекси. Зміна природних комплексів під впливом господарської діяльності людини.
2. Географія материків і океанів		
2.1	Предмет вивчення географії материків і океанів	Значення та завдання курсу «Географія материків і океанів». Поняття «материк» і «частина світу». Основні географічні закономірності розвитку природи Землі: закономірності формування рельєфу, клімату, географічних поясів та природних зон. Формування зональних та азональних природних комплексів на материках
2.2	Океани: Тихий океан, Атлантичний океан, Індійський океан, Північний Льодовитий океан.	План характеристики природного комплексу океану. Особливості фізико-географічного положення океанів. Історичні відомості про освоєння та дослідження різних частин Світового океану. Геологічна будова та рельєф дна океанів. Характерні риси клімату. Властивості водних мас та океанічні течії. Своєрідність органічного світу океанів. Природні ресурси океанів та їх використання. Проблема забруднення океанічних вод
2.3 Материки		
2.3.1	Африка	План географічної характеристики материка. Особливості фізико-географічного положення. Основні елементи берегової лінії. Дослідження та освоєння. Геологічна будова. Основні форми рельєфу материка. Корисні копалини та закономірності їх розміщення на материку. Загальні особливості клімату. Кліматичні пояси і типи клімату. Води суходолу: головні річкові системи, озера, басейни підземних вод, їх гідрологічні особливості. Природні зони та закономірності їх розміщення. Особливості ґрунтового, рослинного покриву та тваринного світу. Найбільші національні парки. Населення.
2.3.2	Австралія	Своєрідність географічного положення материка. Історія відкриття і дослідження. Форми рельєфу та корисні копалини Австралії. Загальні особливості клімату. Кліматичні пояси та типи клімату Австралії. Води суходолу. Природні зони. Своєрідність і унікальність органічного світу материка. Населення, його склад та розміщення.

2.3.3	Південна Америка	Особливості фізико-географічного положення. Дослідження і освоєння материка. Геологічна будова. Основні форми рельєфу. Закономірності поширення родовищ корисних копалин. Своєрідність клімату материка. Кліматичні пояси і області. Вплив клімату на формування і розподіл вод суходолу. Найбільші річки та озера. Природні зони. Ґрунти, рослинний покрив та тваринний світ. Висотна поясність в Андах. Зміна природних комплексів людиною. Походження та формування сучасного населення, його расовий склад та розміщення.
	Антарктида	Своєрідність географічного положення материка. Відкриття Антарктиди та сучасні наукові дослідження материка. Міжнародне співробітництво у дослідженні
2.3.4	Земля – наш спільний дім	Взаємодія людини і природи. Природні ресурси материків і океанів, їх класифікація. Зміна взаємозв'язків між компонентами природи під впливом господарської діяльності людини. Порушення рівноваги в природних
2.4	Північна Америка	комплексах материків та океанів. Проблема забруднення навколишнього середовища. Види забруднення, основні джерела їх надходження. Природоохоронні території. Міжнародні організації з охорони природи
2.3.5		копалини, закономірності їх поширення. Кліматичні пояси і типи клімату. Води суходолу. Основні річкові системи. Найбільші озера, їх походження. Особливості розміщення природних зон. Ґрунти, рослинний покрив і тваринний світ. Висотна поясність Кордильєр. Природоохоронні території. Найвідоміші національні парки. Особливості заселення Північної Америки. Населення, його расовий і етнічний склад.
2.3.6	Євразія	Фізико-географічне положення материка. Особливості берегової лінії Євразії. Історія відкриття і дослідження окремих територій материка. Геологічна будова. Давні матери-кові зледеніння. Сейсмічно активні області. Основні форми рельєфу материка. Найбільші рівнини і гори. Корисні копалини, закономірності їх походження. Особливості формування клімату, кліматичні пояси і типи клімату. Внутрішні води. Найбільші річки та озера. Багаторічна мерзлота. Сучасне зледеніння. Природні зони. Особливості їх розміщення на території материка. Ґрунти, рослинний покрив і тваринний світ природних зон. Висотна поясність у горах материка. Зміна природи людиною. Населення. Расовий та етнічний склад. Розміщення населення на материку.

III. Фізична географія України		
3.1 Україна та її географічні дослідження		
3.1.1	Географічне положення, формування території України. Загальні відомості про Україну.	Формування території, сучасні розміри, адміністративно-територіальний поділ. Географічне положення, кордони, розташування території України стосовно годинних поясів. Місце України на політичній та економічній карті світу. Господарська оцінка економіко-географічного положення
3.2 Природні умови і ресурси України		
3.2.1	Рельєф, тектонічна, геологічна будова, мінеральні ресурси	Основні риси рельєфу: низовини, височини, гори. Тектонічні структури, їх будова та рухи. Особливості геологічної будови території України. Геоморфологічна будова. Чинники виникнення несприятливих геологічних і геоморфологічних процесів та шляхи запобігання їм. Мінерально-сировинні ресурси та їх класифікація. Закономірності поширення, характеристика та господарська оцінка паливних, рудних і нерудних корисних копалин
	Кліматичні умови та ресурси	Основні кліматотвірні чинники. Загальні риси клімату. Типи повітряних мас. Розподіл температури повітря і опалів на території України. Основні кліматичні
3.2.2 3.3.1	Природно-територіальні комплекси	Умови розвитку й характерні риси природних комплексів. Взаємодія чинників і компонентів ПТК. Ландшафти та їх класифікація. Фізико-географічне районування України, його наукове і практичне значення
3.2.3	Внутрішні води та водні ресурси	Загальні гідрологічні особливості території України. Поверхневі води, особливості їх формування і розподілу. Основні річкові басейни. Канали. Болота, їх типи і поширення. Озера і водосховища. Підземні води. Несприятливі гідрологічні явища і заходи запобігання їм. Водні ресурси України, шляхи їх раціонального використання і охорони
3.2.4	Ґрунти, рослинний покрив, тваринний світ	Ґрунтовий покрив. Умови ґрунтоутворення, властивості, основні генетичні типи ґрунтів, закономірності їх поширення. Карта ґрунтів України. Господарське використання ґрунтів. Земельні ресурси України. Охорона земельних ресурсів. Різноманітність видового складу рослинності, закономірності поширення рослинності. Рослинні комплекси лісів, степів, луків. Рослинні ресурси, їх охорона і відтворення. Зелена книга України. Різноманітність видового складу тварин. Фауністичний склад лісів, степів, луків, боліт, водойм, Українських Карпат і Кримських гір. Тваринні ресурси, заходи з їх охорони і відтворення. Червона книга України.
3.3 Природні комплекси України		

3.3.2	Природні комплекси рівнин	Мішані та широколистяні ліси. Лісостеп. Степ. Господарська характеристика природних зон, проблеми використання природних ресурсів й охорони природи.
3.3.3	Гірські природні комплекси	Українські Карпати. Кримські гори. Природногосподарська характеристика гірських областей, проблеми використання ресурсів й охорони природи.
3.3.4	Природні комплекси морів	Чорне та Азовське моря. Природногосподарська характеристика морів , проблеми використання ресурсів та охорони природи.
3.4 Використання природних умов і ресурсів та їх охорона		
3.4.1	Геоecологічна ситуація	Геоecологічна ситуація. Основні забруднювачі навколишнього середовища. Вплив геоecологічної ситуації на населення.
3.4.2	Використання й охорона природних умов і ресурсів	Природоохоронні заходи. Законодавчі акти про природно-заповідний фонд. Категорії природно-заповідного фонду. Природоохоронні комплекси. Національна екологічна мережа. Моніторинг навколишнього середовища
IV. Загальні положення економічної та соціальної географії		
4.1. Вступ		
4.1.1.	Економічна та соціальна географія як наука.	Предмет економічної та соціальної географії. Економічна та соціальна географія в системі географічних наук. Зв'язок економічної та соціальної географії з іншими науками. Методи економіко-географічних досліджень.
4.2. Населення		
4.2.1.	Кількість, розміщення, статева і вікова структури населення	Поняття “природний рух населення”. Відтворення населення. Демографічні процеси і демографічна політика. Механічний рух (міграції) населення. Поняття “еміграція”, “імміграція”, “міграція”, “сальдо міграції”. Внутрішні і зовнішні міграції. Міграційні процеси і міграційна політика держав. Статєво-віковий склад населення, його наслідки.
4.2.2.	Система розселення населення	Міське і сільське населення. Типи населених пунктів. Урбанізація. Субурбанізація. Міські агломерації. Типи міст за розмірами та за функціями. Типи сільських поселень, особливості їх розміщення.
4.2.3.	Трудові ресурси та зайнятість населення	Поняття “трудові ресурси”, “економічно активне населення”, “зайнятість населення”, “безробіття”.
4.2.4.	Взаємодія суспільства і природи.	Географічне середовище як сфера взаємодії суспільства і природи. Ресурсозабезпеченість. Природокористування: раціональне і нераціональне.
4.3. Господарство		
4.3.1.	Загальна характеристика господарства	Поняття про господарство і національний господарський комплекс. Міжнародний географічний поділ праці (МГПП). Поняття “НТР” та її основні риси. Галузева структура господарства. Поняття “галузь” і “міжгалузевий комплекс”. Форми суспільної організації виробництва. Інфраструктура, її види. Поняття про територіальну структуру господарства. Значення зовнішніх економічних зв'язків у господарстві країни.

4.3.2.	Економічний потенціал	Показники соціально-економічного розвитку. Валовий національний продукт, національний дохід. Показники якості життя.
4.3.3.	Промисловість	Промисловість як сфера матеріального виробництва. Галузева структура паливної промисловості. Сировинна база. Вугільна промисловість. Нафтова промисловість. Нафтопереробна промисловість. Газова промисловість. Електроенергетика як складова ПЕК. Основні типи електростанцій. Енергосистема Альтернативні способи одержання енергії. Чорна металургія. Сировинна база. Чинники розміщення. Кольорова металургія. Склад і сировинна база. Чинники розміщення підприємств галузі. Роль машинобудування у господарстві держави. Структура галузі. Міжгалузеві та внутрішньогалузеві зв'язки. Чинники розміщення: наукоємні, трудомісткі і металомісткі галузі. Хімічна промисловість, її галузева структура. Природно-сировинна база хімічної промисловості і використання відходів. Структура та значення лісової та деревообробної промисловості, особливості її розміщення. Целюлозно-паперове і лісохімічне виробництво. Галузева структура промисловості будівельних матеріалів. Чинники розвитку і розміщення. Сировинна база. Галузева структура легкої промисловості. Чинники її розміщення. Галузевий склад харчової промисловості. Чинники розміщення галузей.
4.3.4.	Сільське господарство	Значення сільського господарства в економіці держави. Галузева структура сільського господарства. Зв'язок сільського господарства з іншими галузями. Природно-географічні фактори розвитку сільського господарства. Сільськогосподарські угіддя, їх структура. Меліорація земель. Галузева структура і виробничі особливості рослинництва. Тваринництво, його структура. Кормова база тваринництва.
4.3.5.	Транспорт	Роль транспорту в розвитку господарства країни. Види транспорту. Залізничний транспорт. Автомобільний транспорт. Водний транспорт. Повітряний транспорт. Трубопровідний транспорт.
4.3.6.	Соціальна сфера	Галузі соціальної сфери. Сфера послуг. Галузі виробництво товарів народного споживання їх значення.

V. Економічна і соціальна географія України

5.1 Населення України

5.1.1	Кількість, розміщення, статеві і вікова структури населення	Заселення території України. Кількість, розміщення, статеві і вікова структура населення. Територіальні чинники розміщення та густоти населення. Природні й економічні умови, які впливають на основні показники розміщення населення. Природний рух населення. Демографічна ситуація. Міграція населення, її види та причини. Українська діаспора та причини її виникнення
5.1.2	Національний та етнічний склад населення	Національний склад населення. Етнографічні групи. Регіональні відмінності духовної культури населення (мова, релігія, звичаї)

5.1.3	Система розселення населення	Система розселення. Урбанізація та регіональні відмінності в її рівнях. Типи міських поселень. Функції міст і міські агломерації. Сільське розселення та його територіальні відмінності, соціальні проблеми
5.1.4	Трудові ресурси, зайнятість населення	Трудові ресурси. Зайнятість населення у сфері матеріального виробництва та невиробничій сфері. Проблеми зайнятості та її географічні аспекти
5.2 Господарство України		
5.2.1	Загальна характеристика господарства, економічний потенціал	Основні риси структури господарства. Сучасні проблеми розвитку та територіальної організації господарства. Розвиток ринкової інфраструктури в Україні

5.2.2	Промисловість	Загальна характеристика розвитку та розміщення промисловості. Галузева структура, спеціалізація Сучасні проблеми і перспективи розвитку та розміщення промисловості. <u>Паливна промисловість</u>. Структура, місце і роль у господарстві. Вугільна промисловість. Райони видобутку бурого і камяного вугілля. Проблеми і перспективи розвитку. Нафтова і газова промисловість. Основні райони нафто- і газовидобутку. Центри нафтопереробного виробництва. Торф'яна, горючесланцева промисловість. <u>Електроенергетика</u>, її структура, розвиток і розміщення основних типів електростанцій, ліній електропередач. Екологічні проблеми розвитку паливної промисловості та електроенергетики . Енергозбереження, альтернативні джерела енергії. <u>Металургійна промисловість</u>. Структура, місце і роль у господарстві. Чинники розвитку та розміщення. Сировинна база. Географія чорної металургії. Кольорова металургія. Основні галузі та їх розміщення. Проблеми й перспективи розвитку металургійної промисловості <u>Машинобудівна та металообробна промисловість</u>. Значення, місце і роль у господарстві. Структура галузі і принципи розміщення окремих виробництв: важкого, сільськогосподарського, транспортного, електротехнічного та ін. Територіальна організація машинобудування. Проблеми і перспективи розвитку. <u>Хімічна промисловість</u>. Значення, місце і роль галузі. Сировинна база. Галузева структура хімічної промисловості. Географія окремих виробництв хімічної промисловості. Проблеми і перспективи розвитку. <u>Лісова промисловість</u>. Структура і значення. Лісове господарство (лісозаготівля). Основні райони заготівлі лісу, проблеми відтворення і раціонального використання лісових ресурсів. <u>Деревообробна промисловість</u>. Целюлозно-паперове та лісохімічне виробництво. Географія виробництв лісової промисловості, проблеми і перспективи розвитку <u>Промисловість будівельних матеріалів</u>. Структура і значення. Чинники розвитку і розміщення. Сировинна база. Географія цементного виробництва <u>Легка промисловість</u>. <u>Художні промисли</u>. Структура, принципи розміщення. Географія текстильної (бавовняної, вовняної, лляної і шовкової), швейної та трикотажної, шкіряно-взуттєвої промисловості. Основні центри художніх промислів. <u>Харчова промисловість</u>. Галузева структура, особливості спеціалізації, принципи розміщення і географія. Проблеми і перспективи розвитку. Лісове господарство (лісозаготівля). Основні райони заготівлі лісу, проблеми відтворення і раціонального використання лісових ресурсів. <u>Деревообробна промисловість</u>. Целюлозно-паперове та лісохімічне виробництво. Географія виробництв лісової промисловості, проблеми і перспективи розвитку

		-паперове та лісохімічне виробництво. Географія виробництв лісової промисловості, проблеми і перспективи розвитку. <i>Промисловість будівельних матеріалів.</i> Структура і значення. Чинники розвитку і розміщення. Сировинна база. Географія цементного виробництва <i>Легка промисловість. Художні промисли.</i> Структура, принципи розміщення. Географія текстильної (бавовняної, вовняної, лляної і шовкової), швейної та трикотажної, шкіряно-взуттєвої промисловості. Основні центри художніх промислів. <i>Харчова промисловість.</i> Галузева структура, особливості спеціалізації, принципи розміщення і географія. Проблеми і перспективи розвитку.
5.2.3	Сільське господарство	Роль, місце і значення сільського господарства. Земельний фонд. Меліорація земель. Рослинництво. Зернові культури. Вирощування технічних культур, картоплі й овочів. Садівництво, ягідництво і виноградарство. Тваринництво. Рибне господарство.
5.2.4	Соціальна сфера	Галузева структура, значення. Сфера послуг. Структура галузі. Рекреаційно-туристське господарство. Проблеми і перспективи розвитку галузі.
5.2.5	Транспорт і зовнішньоекономічні зв'язки України	Основні види транспорту, їх характеристика. Особливості розміщення. Географія перевезень. Залізнична мережа України. Автомобільний транспорт, найважливіші автомагістралі. Трубопровідний транспорт, транзитні шляхи транспортування нафти і газу. Водний транспорт, морські і річкові порти. Повітряний транспорт. Зовнішньоекономічні зв'язки України.
5.3 Економіко-географічні райони України		
5.3.1	Характеристика економічних районів	Економіко-географічна характеристика (за типовим планом: економіко-географічне положення та його господарська оцінка; природні умови і ресурси; населення і трудові ресурси; особливості галузевої та регіональної структури господарства; промисловість та її структура; характеристика основних галузей сільського господарства; транспорт, основні його види та географія; зовнішньоекономічні зв'язки; регіональні відмінності). Географічний поділ праці й економічне районування. Донецький, Придніпровський, Північно-Східний, Столичний, Центральний, Причорноморський, Подільський, Північно-Західний, Карпатський райони (коротка економіко-географічна характеристика)
VI Економічна та соціальна географія світу		
6.1.	Загальна економіко-географічна характеристика світу	
6.1.1.	Сучасна політична карта світу	Етапи формування політичної карти світу. Типологія країн. Показники, що визначають рівень економічного розвитку країн. Форми правління й адміністративно-територіальний устрій країн. Сучасна політична карта Європи, Азії, Африки, Америки, Австралії й Океанії. Міжнародні організації.

6.1.2.	Населення	Кількість населення світу та його динаміка. Етнічний (національний) склад населення. Найчисленніші народи і мовні сім'ї. Релігії народів світу. Нерівномірність розміщення населення на Землі. Міське населення. Агломерації, мегалополіси. Процеси урбанізації Сільське населення світу Міграційні процеси. Трудові ресурси та зайнятість населення в різних сферах господарства країн та регіонів світу.
6.1.3.	Географія світових природних ресурсів	Природні ресурси світу: мінеральні, водні, земельні, лісові, рекреаційні, Світового океану. Ресурсозабезпеченість і ресурсозбереження.
6.1.4.	Світове господарство	<i>Географія промисловості світу.</i> Світова паливно-енергетична система. Географія вугільної, нафтової і газової промисловості. Електроенергетика світу. Чорна і кольорова металургія світу, основні райони розміщення металургійного виробництва. Машинобудування світу: географія основних галузей. Основні райони розміщення: хімічної, лісової і деревообробної, легкої, харчової промисловості. <i>Географія сільського господарства.</i> Особливості розвитку і розміщення галузей рослинництва і тваринництва. <i>Географія транспорту.</i> Розвиток та розміщення найважливіших видів транспорту: залізничного, автомобільного, водного, повітряного. <i>Міжнародні економічні зв'язки.</i> Основні форми економічного співробітництва. Міжнародний туризм та його різновиди.
6.1.5.	Глобальні проблеми людства	Виникнення і суть глобальних проблем людства. Найважливіші проблеми сучасності: демографічна, екологічна, енергетична, продовольча, бідності, війни і миру, освоєння ресурсів Світового океану та шляхи їх розв'язання.
6.2. Регіони та країни світу		
6.2.1.	Економіко-географічна характеристика регіонів та країн світу	Економіко-географічна характеристика регіонів та окремих держав (за типовим планом: економіко-географічне положення та його господарська оцінка; природні умови і ресурси; населення і трудові ресурси; особливості галузевої та регіональної структури господарства; промисловість та її структура; характеристика основних галузей сільського господарства; транспорт, основні його види та географія; зовнішньоекономічні зв'язки; регіональні відмінності) <i>Загальна характеристика країн Європи.</i> Німеччина. Велика Британія. Франція. Італія. Польща. Білорусь. Росія. <i>Загальна характеристика країн Азії.</i> Японія. Китай. Індія. <i>Країни Америки.</i> США, Канада. Загальна характеристика країн Латинської Америки. <i>Загальна характеристика країн Африки.</i> <i>Загальна характеристика Австралії та країн Океанії.</i>

Орієнтований перелік питань, що виносяться на фахове вступне випробування

1. Предмет економічної і соціальної географії. Практичне значення економічної і соціальної географії.
2. Природні умови і ресурси. Основні компоненти природних умов (рельєф, клімат, вода) і їх вплив на господарську діяльність людини.
3. Природні ресурси, їх суть, види, особливості розміщення.
4. Екологічні проблеми сучасного світу.
5. Економіко-географічне положення України. Місце України на економічній і політичній карті світу.
6. Адміністративно-територіальний поділ України.
7. Природні умови України та їх господарська характеристика.
8. Природні ресурси і напрямки їх раціонального використання.
9. Природні зони України.
10. Населення України, особливості його динаміки. Природний та механічний рух населення. Розміщення населення. Трудові ресурси, ринок праці, безробіття.
11. Економічне районування, його значення. Економічний район, його визначення, галузева структура. Сучасна сітка економічних районів України.
12. Галузева структура народного господарства України. Міжгалузеві комплекси.
13. Характеристика промисловості України. Галузі промисловості. Промислові комплекси.
14. Сільське господарство України. Агропромисловий комплекс.
15. Сфера послуг в Україні.
16. Транспортний комплекс України.
17. Зовнішньоекономічні зв'язки України.
18. Сучасна політична карта світу. Типологія країн за рівнем економічного розвитку. Адміністративно-територіальний устрій країн.
19. Світові природні ресурси і головні регіони розміщення.
20. Народонаселення світу. Чисельність населення та тенденції її зміни. Нерівномірність розміщення населення Землі.
21. Світове господарство, етапи його формування. Міжнародний географічний поділ праці. Міжнародна економічна інтеграція. Вплив НТР на галузеву структуру та розміщення виробництва.
22. Географія промисловості світу та її структура.
23. Географія світового сільського господарства та його структура.
24. Географія світового транспорту.
25. Зовнішньоекономічні зв'язки в світі.
26. Глобальні проблеми людства.

27. Економіко-географічна характеристика країн світу.

- Країни Європи: а) Східної: Росія, Білорусь; б) Західної: Німеччина, Великобританія, Франція, Італія.
- Країни Азії: а) Східної: Японія, Китай; б) Південної: Індія; в) Північної: Казахстан; г) одна з країн Середньої Азії, або одна з країн Закавказзя.
- Країни Америки: а) Північної: США, Канада; б) Південної: Бразилія, Аргентина.
- Країни Африки.
- Австралія.

Структура екзаменаційного білету (тесту)

1. На розміщення підприємств важкого машинобудування впливають:

- 1) металургійна база;
- 2) транспортні шляхи;
- 3) споживач;
- 4) кваліфіковані працівники.

2. Вкажіть область України, у складі якої найбільше міст:

- 1) Кіровоградська область;
- 2) Полтавська область;
- 3) Донецька область;
- 4) Івано-Франківська область.

3. Основною зерновою культурою в Україні є:

- 1) ярова пшениця;
- 2) озима пшениця;
- 3) жито;
- 4) ячмінь.

4. Який з видів транспорту України займає провідне місце у перевезенні пасажирів:

- 1) автомобільний;
- 2) повітряний;
- 3) водний;
- 4) залізничний.

5. Основний центр видобутку бурого вугілля знаходиться у:

- 1) Кіровоградській області;
- 2) Житомирській області;
- 3) Полтавській області;
- 4) Донецькій області.

6. Провідне місце у структурі легкої промисловості України належать:

- 1) швейній промисловості;
- 2) шкіряній промисловості;
- 3) текстильній промисловості;
- 4) взуттєвій промисловості.

7. Укажіть, який з регіонів України одержує найбільше сонячної енергії:

- 1) Крим;
- 2) Закарпаття;
- 3) Полісся;
- 4) Західний лісостеп.

8. У якому регіоні України найменша густота річкової мережі:

- 1) в Українських Карпатах;
- 2) у лісостепу між річками Південний Буг та Дніпро;
- 3) у степах між річками Дніпро і Молочна;
- 4) на Поліссі між річками Горинь та Дніпро.

9. Укажіть, де в Україні найменше збереглися природні рослинні угруповання:

- 1) ліси;
- 2) болота;
- 3) степи;
- 4) альпійські луки.

10. Позначте, яким видом палива найкраще забезпечена Україна:

- 1) кам'яне вугілля;
- 2) нафта;
- 3) природний газ;

4) горючі сланці.

11. Назвіть економічний район України, де за ступенем забруднення виділено територію екологічної катастрофи:

- 1) Придніпровський;
- 2) Центральний;
- 3) Столичний;
- 4) Північно-Східний.

12. Визначте, яка з груп країн володіє найбільшими запасами нафти:

- 1) Росія, Азербайджан, Білорусь;
- 2) Венесуела, Мексика, Бразилія;
- 3) Нігерія, Алжир, Габон;
- 4) Саудівська Аравія, Ірак, Кувейт.

Критерії оцінювання відповідей

Кожна особа, яка проходить тестування, отримує індивідуальний екзаменаційний білет, що складається з одного із варіантів вступних випробувань.

Екзаменаційні завдання з курсу «Географія» складаються з тестів, які включають в себе 12 запитань різної складності.

Завдання 1-12 мають по декілька варіантів відповіді, з яких лише ОДНА Є ПРАВИЛЬНОЮ. Оберіть правильну відповідь і позначте її так:

За кожну правильну відповідь на запитання абітурієнти отримують 1 бал; за всі правильні відповіді-12 балів.

Абітурієнти які:

- відповідають на 2 тести отримують оцінку (2 два)
- відповідають на 3 тести отримують оцінку (3 три)
- відповідають на 4 тести отримують оцінку (4 чотири)
- відповідають на 5 тестів отримують оцінку (5 п'ять)
- відповідають на 6 тестів отримують оцінку (6 шість)
- відповідають на 7 тестів отримують оцінку (7 сім)
- відповідають на 8 тестів отримують оцінку (8 вісім)
- відповідають на 9 тестів отримують оцінку (9 дев'ять)
- відповідають на 10 тестів отримують оцінку (10 десять)
- відповідають на 11 тестів отримують оцінку (11 одинадцять)
- відповідають на 12 тестів отримують оцінку (12 дванадцять)

Літературні джерела:

1. Скуратович О.Я., Круглик Л. І., Коваленко Р. Р. Загальна географія: Підруч. для 6 кл. – К.: Зодіак -ЕКО, 2005. – 319 с.
2. Пестушко В. Ю., Сасихов В. О., Уварова Г. Є. Географія материків і океанів: Підруч. для 7 кл. серед. шк. – К: Абрис. – 376 с.
3. Кобернік С.Г., Скуратович О.Я. Географія материків і океанів: Підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закладів. – К.: Навчальна книга, 2005. – 319 с.
4. Корнеєв В.П., Герасимчук В.М., Пічугін Б.В. Географія материків і океанів: Підруч. для 7 кл. – К.: Освіта, Шкільна освіта, 2003. – 256 с.
5. Масляк П.О., Шищенко П.Г. Географія України: підруч. для 8 – 9 кл. серед. шк. К.: Зодіак- ЕКО, 2004 – 432 с.
6. Чернов Б. В. Фізична географія України, підр для 8 кл, - К.: Освіта, 2002. – 254 с.
7. Гілецький Й.Р. Географія України (Фізична географія з основами загального землезнавства): Підручн. для 8 класу. – Львів: ВНТЛ-Класика, 2003. –
8. Дітчук І. Л., Заставецька О. В., Ткач Д.В. Географія України: навч. посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. – 168 с.
9. Шищенко П.Г., Муніч Н.В. Фізична географія України: Підруч. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Зодіак – ЕКО, 2005. – 256 с.
10. Заставний Ф.Д. Економічна і соціальна географія України: Підруч. для 9 кл. – К.: Форум, 2003, 2004, 2005. – 239с.
11. Масляк П.О. Економічна і соціальна географія України: Підруч. Для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К: Педагогічна преса, 2005. – 288 с.
12. Сиротенко А.Й. Економічна і соціальна географія України: Підруч. для 9 кл. загальноосв. навч. закл. – К: Освіта, 2001. – 222 с.
13. Яценко Б.П. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: Підруч. для 10 кл. – К: АртЕк. 2004,2005. – с. 248 с.
14. Топузов О.М., Тименко Л.В. Економічна і соціальна географія світу: Підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закладів. – К: Зодіак-ЕКО, 2005. – 208 с.

